

9 . Bologa | Comuna: Poieni | Județ: Cluj | Punct: Castrul roman auxiliar (Grădiște) | Anul: 2019

Anul: 2019

Cod RAN: 59069.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană târzie

Tipuri sit: structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Matyas Bajusz, George Cupcea, Felix Marcu, Ioniță Petiș

Instituții: Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca

Raport

S-a continuat cercetarea suprafeței începută în 2016, de pe latura de N a clădirii. Dimensiunile suprafeței sunt 12 x 7,5 m. Stadiul la care a fost întreruptă cercetarea în 2017 este definit de nivelul contextelor C85, C74 (Pl. 1). Nici una dintre gropile sau șanțurile relevate nu au fost golite la acel moment. Inițial, situația generală a suprafeței nu s-a schimbat față de 2017, în sensul că nu s-a identificat, la curățare, vreo structură nouă. Prin urmare, am procedat la îndepărtarea separată a C74, respectiv C85. Stratigrafia nu a fost unitară, însă nici nu putem să atribuim vreo funcționalitate vreunui strat în tot acest proces.

Singurul context care pare să aibă vreo funcționalitate în această etapă este C111, care s-a prezentat de la bun început ca o rigolă orientată N-S, prezentând și o declivitate spre N (Pl. 2). Extinderea sa se potrivește perfect cu G67 din Z10 și trebuie menționat că C111 trece și la N de Z10. Din aceste motive credem că funcționalitatea sa este aceea de a drena din curtea praetorium-ului înspre via principalis. Contextul a prezentat mai multe umpluturi, dintre care, cea mai recentă a fost marcată printr-o dungă de nisip pe toată lungimea.

După îndepărtarea de pe întreaga suprafață a lui C85 s-au conturat primele urme de structuri, și anume: P8, P9 și P10?, precum și gropile de stâlp G128 și G129 (Pl. 3-4). Drept urmare, considerăm că aceste structuri definesc o nouă încăpere de pe latura de N a clădirii denumită IX. Încăperea are dimensiunile de 4,70 (E-V) x 3,9 m (N-S), iar pe podeaua identificată de noi sub forma contextului C124 s-au conturat cinci urme de grinzi de podea în situ (C122/1, C122/2, C122/3, C122/4, C122/5). Distanțele dintre acestea variază între 90 – 130 cm (Pl. 4). În două dintre grinzi au fost descoperite fibule, aparent destul de timpurii. În privința limitei de S a încăperii, situația nu este la fel de clară, presupusul P10, orientat E-V nefiind vizibil în întreaga stratigrafie. Din această cauză propunem două variante; prima, a unui perete fără fundație, între cele două gropi de stâlp G128 și G129, și a doua, propusă datorită extinderii lui P8 și la S de G128, precum și a uneia dintre grinzi C122/3, în care P7/2017 sau P6/2017 să fie închiderea încăperii. Trebuie menționat că G83 taie întreaga stratigrafie. În cazul în care prima variantă este validă, cele două gropi de mici dimensiuni G133 și G134 pot marca intrarea.

G83 a fost golită la aproximativ jumătate din volum, permițându-ne câteva observații: adâncimea sa maximă este de 70 cm; este tăiată de G66 care merge ușor mai adânc decât G83; la E se oprește brusc și drept la aproximativ 30 cm V de P9.

În jumătatea de N a încăperii IX se menține declivitatea întregii stratigrafii observată încă din 2017. În această zonă, stratul de arsură C74 a fost mult mai consistent și a prezentat dedesubt inclusiv un strat compact de var ars care poate fi urma tencuielii unui perete (P8?) prăbușit. Încăperea nu prezintă sistem de încălzire, iar natura materialului arheologic găsit ne indică o funcționalitate gospodărească (depozit, cămară, anexă a gospodăriei). Nivelul de călcare în încăperea IX este reprezentat de lutul compactat C124.

La V de încăperea IX a fost identificată o alee sau un mic pridvor, numit C118 și extins pe toată lățimea suprafeței N-S, între P8 și C111. Rigola corespondentă, C111, delimitează probabil acest trotuar de culoarul principal de acces în praetorium, probabil toată suprafața de la V de C111. De altfel, presupunerea noastră, că intrarea principală în clădire se afla la V de G67, este întărită de găsirea a două obiecte de fier care par a fi balamale de mari dimensiuni.

Zona de la E de încăperea IX

După cum am remarcat încă din anii trecuți, zona este puternic deranjată de o locuire ulterioară și de instalațiile de tip platformă C26 și C65. În plus față de concluziile cercetărilor din 2017, putem face următoarele observații: la îndepărtarea lui Z12 s-a conturat în jurul lui C26 un strat de pământ cu arsură și material rulat despre care am crezut inițial că este groapa de implantare a platformei, ipoteză care însă nu pare să se confirme. De altfel, spațiul dintre C26 și Z10 este împărțit între două straturi asemănătoare, cărora încă nu le-am putut stabili funcționalitatea. O structură inedită care a apărut tot la îndepărtarea lui Z12 este C117, aparent fundația unui cuptor sau o instalație de încălzire, în ciuda lipsei urmelor de arsură atât pe el, cât și pe Z10. Un aspect interesant este plasarea acestei structurii exact în colțul făcut de Z10 cu P9. Mortarul din C26 pare a fi identic cu cel din asizele superioare ale lui Z10 și cu cel din C117. Platforma C26 prezintă încă cel puțin patru asize în plus față de cele identificate în anii anteriori. Din cauza faptului că C117 a apărut numai după îndepărtarea lui Z12, credem că este anterior acestuia din urmă. La S de platforma C26, după îndepărtarea lui C65, s-a relevat stratul general C74, apoi după îndepărtarea acestuia prezentându-ni-se câteva urme din C85.

Sub C85 s-a conturat o structură patrulateră cu margini de lemn ars, C126, cu dimensiunile de 2,70 x 1,10 m, presupusă a fi un corp de mobilier sau o ladă de depozitare. La îndepărtarea acestuia, a apărut un canal pe direcția SV-NE, care vine dinspre încăperea IX și care taie inclusiv nivelul de călcare din acesta.

Toate indiciile descoperite în această zonă ne duc înspre atribuirea unei funcționalități gospodărești (bucătărie, loc de gătit). Deși stratigrafia zonei este departe de a fi încheiată, din peretele șanțului G83, în cazul încăperii IX ne-am oprit pe un nivel de călcare valid din faza principală romană. Diferența de nivel evidentă dintre această podea și podeaua încăperilor de pe latura de E (C4) se datorează faptului că acestea din urmă aveau instalație de încălzire cu hipocaust. Este evident că zona de N a clădirii era dedicată activităților gospodărești, urmând ca cercetarea în continuare, cel puțin a zonei dintre P9 și Z2 să ne aducă lămuriri suplimentare în această privință.

Topografia încăperii se potrivește bine cu celelalte compartimentări identificate pe laturile de S și E ale pretoriului (Pl. 6), iar tehnica de construcție, deși ușor diferită, se încadrează în spectrul larg al întregii tehnici de edificare a clădirii (Pl. 5).

Informații suplimentare online

[Raportul 6302 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
